

PRÍLOHA A

Lubomír Feldek: *Zelené jelene*

(projekt integrovanej hodiny)

Ročník: 4.

Predmet: Čítanie a literárna výchova s integráciou jazykovej a slohovej zložky

Téma: Lubomír Feldek: *Zelené jelene*

Vzdelávací cieľ:

- Literárny: čitateľská skúsenosť žiakov s paródiou a nonsensom v umeleckom texte zameraná na zážitok z príjmu, schopnosť rozumieť textu modernej rozprávkovej povahy,
- Jazykový: posilnenie frazeologickej zložky spisovného jazyka v rečovej kultúre žiakov 4. ročníka,
- Slohový: tvorivé písanie, vychádzajúce z individuálneho dotvorenia rozprávky žiakmi (zamerané voľné písanie).

Výchovný cieľ: vyvodit' význam priateľstva pre človeka spojený s pocitom spolupatričnosti a tolerancie.

Komunikačný cieľ: rozvíjať zážitkové kompetencie a autentické cítenie žiakov prostredníctvom umeleckého textu, ako aj ich komunikačné zručnosti (aktívne počúvanie, čítanie s porozumením, tvorivé písanie, predvádzanie).

Metódy: riadený rozhovor, výtvarné stvárnenie, metódy neverbálnej komunikácie, pantomíma, rolová hra, metódy práce s textom – tvorivé štruktúrované čítanie, asociačné metódy.

Pomôcky: kniha L. Feldeka *Zelené jelene* + text rozprávky pre každého žiaka, portrét autora, rekvizity – baretky (maliar) a cylinder (básnik), špajle s tvármi vyjadrujúcimi druh emócií, CD prehrávač, zvukový záznam rozprávky.

Typ vyučovacej hodiny: integrované projektové vyučovanie.

PRVÁ HODINA

Štruktúra integrovaného projektu

Motivácia – motivačná aktivita si vyžaduje usporiadanie lavíc v triede do tvaru U; lavice takto zostanú počas celého projektového vyučovania.

Žiaci sa chytia za ruky a vytvoria v **strede triedy kruh**. V kruhu sa budú pohybovať dvaja žiaci, ktorí sa budú chcieť akoby dostať z kruhu, pričom im to nebude dovolené (rešpektovanie kruhu). Po aktivite nasleduje analýza pocitov.

I. Tvorivá dramatika

Motivačné otázky:

Zažili ste niekedy podobné pocity? Ako ste sa cítili? Čo myslíte, kedy sa človek dostane do takej situácie, kedy má takéto pocity? (odmena – trest) Kto ich môže zažiť? (Ide o to, aby žiaci prišli na to, že nesloboda môže súvisieť aj s väzením.)

A teraz si prečítame príbeh dvoch ľudí, maliara Anastáza a básnika Eduarda, ktorí sa dostali do väzenia. Skúste mi povedať, prečo sa podľa Vás dostali títo majstri do väzenia? Čo asi mohli spáchať?

Prvé čítanie (zvukový záznam rozprávky)

Žiakov neoboznámime s názvom rozprávky, pretože na druhej hodine budú v slohovej zložke sami vymýšľať názov príbehu. Počúvať budú zvukový záznam textu na CD nosiči. Prvé počúvanie textu bude prebiehať štruktúrovane, **po častiach**, aby bolo možné dať priestor žiakom na asociačné aktivity, v rámci ktorých budú uvažovať nad pokračovaním príbehu (zároveň sa stimuluje záujem o text). **Text bude prerušený 3x** (prerušenie je naznačené v texte, ktorý má učiteľ k dispozícii):

1x (majstri uvideli, že na stene sa čosi deje): Čo podľa Vás majstrov tak prekvapilo? Čo asi uvideli na stene?

2x (do cely vstúpil vládár Aladár): Čo asi vládár urobil, keď našiel majstrov v cele pri diere v stene?

3x (z druhej strany cely, už na poli, majstri pod dieru napísali Celá cela): Ako sa podľa Vás zatváril vládár teraz? Bude už spokojný?

a) Zážitok z textu

Každý žiak bude mať pri sebe **3 špajle s tromi rôznymi zachyteniami emócií** (úsmev, sklamanie, grimasa) a po prvom počutí sa bude zisťovať emočný príjem textu. Žiaci budú vyjadrovať vzťah k rozprávke – či sa im páčila a zdala vtipná (úsmev), či

sa im nepáčila a nebola ani smiešna (sklamanie), resp. či sa im zdala čudná (grimasa). V tejto časti sa budú zisťovať aj **motívy textu, ktoré deti považovali za vtípné**. (Tváričky na špajlách je možné vytvoriť aj na hodine pracovného vyučovania.)

b) Tvorivo-dramatická hra

Máte doma nejaké domáce zvieratko? (mačka, škrečok, andulka, psík) Zvieratá nevedia rozprávať, ale aj napriek tomu nám vedia povedať veľa vecí. Keď napríklad pes breše, je nahnevany, keď vrtí chvostom je veselý a chce sa hrať, keď má stiahnutý chvost a sklopené uši, bojí sa. Teraz sa aj mi pokúsime niečo povedať bez slov.

Žiaci sa po prvom počutí textu (skupinová práca) pokúsia **neverbálne** (gestom resp. pantomimicko-posturálne) **vyjadriť bezmocnosť, neslobodu**, nedostatok priestoru, pocit smútku ap.) – ide o vciťovacia aktivitu (skupinová práca).

Druhé čítanie (čítanie textu žiakmi)

- Po prečítaní dostanú za úlohu nájsť v texte nejaké obrazné pomenovania (frazologizmy), ktoré neplatia doslova (napr. *majstrom sa rozviazali jazyky, nie som mechom udretý, keď sa im nelenilo, aj s im zelenilo*).
- Vysvetliť, čo znamenajú (doslovne i obrazne).

Táto posledná aktivita hodiny by mala žiakov pripraviť na nasledujúcu hodinu, kde bude prebiehať aj inscenovanie príbehu.

DRUHÁ HODINA

a) Inscenovanie textu

Žiaci už majú text 2x zažití (prvé a druhé čítanie). Prostredníctvom rekvizít (baretky, cylinder ap.) sa žiaci pokúsia o individuálne poňaté inscenovanie textu, pričom dôraz sa bude klásť práve na **motívy, ktoré ich najviac zaujali** a ktoré sa stanú aj východiskom ich inscenovania (rolová hra).

Nepôjde teda o inscenovanie celého príbehu, ale len o jeho časti, pričom si jednotlivé skupiny môžu pripraviť rôzne pasáže textu na krátke zinscenovanie. Vystriedajú sa všetky skupiny (rekvizity je opäť možné vyrobiť si na hodine pracovného vyučovania).

II. Slohová zložka:

Naši dvaja majstri mali svoje zamestnanie – Eduard bol básnik, Anastáz bol maliar. My sa teraz zahráme na spisovateľov a pokúsime sa ich príbeh dokončiť. Ako asi mohlo všetko nakoniec dopadnúť? Sme spisovatelia a preto máme právo dať nášmu príbehu aj názov. Každý príbeh predsa svoj názov má. Aj my sa pokúsime dať tomu nášmu nejaký názov, ako by sa mohol volať.

Dotvoriť príbeh podľa vlastného pocitu, ako by príbeh mohol pokračovať. Pôjde o zamerané voľné písanie. Keďže deti si už v priebehu prvej hodiny vytvorili istú zásobáreň frazém, môžu sa pokúsiť použiť ich vo svojom dokončení príbehu. **Každý žiak svojmu príbehu dá aj názov.**

V závere tejto aktivity sa žiakom prezradí názov rozprávky – ZELENÉ JELENE.

III. Výtvarná zložka:

Už sme si príbeh zahrali a takisto sme si ho aj dokončili. Ale ešte niečo sme neurobili. Nevieme totiž, ako naši milí majstri vyzerajú, a preto si ich teraz namalujeme. Aký výraz tváre asi majú? Čo majú oblečené? Aké nástroje by im mohli patriť?

Žiaci sa pokúsia **výtvarne zachytiť hlavných hrdinov** (ako si ich predstavujú). V tejto časti je potrebné žiakov inštruovať v tom zmysle, aby postavy **aj obliekli a dokreslili im predmety, ktoré sa s nimi môžu spájať**.

Záver hodiny

Učiteľ pochváli všetkých žiakov za aktivitu a jedinečné výkony (vyhodnotí hodinu – pozitívna motivácia pre ďalšie projektové hodiny + spätná väzba pre žiakov o zmysle ich práce). Potom dá každému žiakovi papier so znením (vyplní sa len jedna možnosť):

1. Rozprávku ZELENÉ JELENE si chcem prečítať, lebo...
2. Rozprávku ZELENÉ JELENE si nechcem prečítať, lebo...
3. Neviem, či si chcem rozprávku ZELENÉ JELENE prečítať, lebo...

PRÍLOHA B

Dana Podracká: *Yorik* **(projekt integrovanej hodiny)**

Ročník: 4.

Predmet: Čítanie a literárna výchova s integráciou jazykovej a slohovej zložky

Téma: Dana Podracká: *Yorik*

Vzdelávací cieľ:

- Literárny: čitateľská skúsenosť žiakov s imagináciou a obrazotvornosťou v umeleckom texte zameraná na zážitok z príjmu,
- Jazykový: posilnenie poetickej zložky spisovného jazyka (poetizmov) v rečovej kultúre žiakov 4. ročníka,
- Slohový: tvorivé písanie, vychádzajúce z individuálneho dotvorenia rozprávky žiakmi (zamerané voľné písanie).

Výchovný cieľ: vyvodit' význam domova pre človeka spojený s pocitom spolupatričnosti a lásky.

Komunikačný cieľ: rozvíjať zážitkové kompetencie a autentické cítenie žiakov prostredníctvom umeleckého textu, ako aj ich komunikačné zručnosti (aktívne počúvanie, čítanie s porozumením, tvorivé písanie, predvádzanie).

Metódy: riadený rozhovor, brainstorming, výtvarné stvárnenie, metódy neverbálnej komunikácie (pantomíma), metódy práce s textom, asociačné metódy.

Pomôcky: kniha D. Podrackej *Sovia hora* + text rozprávky pre každého žiaka, názorniny + rekvizity – prútený košík, kúsok košeľe s Yorikovým odkazom pre deduška, papierové odtlačky šľapají pre žiakov, čisté papiere, CD prehrávač, zvukový záznam rozprávky, CD s relaxačnou hudbou.

Typ vyučovacej hodiny: integrované projektové vyučovanie.

PRVÁ HODINA

Štruktúra integrovaného projektu

Motivácia – motivačná aktivita si vyžaduje usporiadanie lavíc v triede do tvaru U; lavice takto zostanú počas celého projektového vyučovania.

Učiteľ pustí pokojnú relaxačnú hudbu, aby sa žiaci uvoľnili.

Navodenie atmosféry:

Mnohým z vás sa v noci prisnive kadejaký sen. Dokonca niekedy snívate aj s otvorenými očami cez deň. Aj teraz sa ideme na chvíľu zasnívať.

*Predstavte si, že ste krásna labuť na jazere, ktorá má jeden veľký sen – túži sa dostať až k slnku. **Pomaly rozpažíte krídla, zatrepocete nimi a vzlietnete z hladiny.***

(Aký máte pocit? Čo cítite? Prečo sa cítite práve takto?)

Teraz letíte stále vyššie a vyššie, pozriete sa dole.

(Čo vidíte?)

Teraz sa okolo vás sťahujú mračná, začína fúkať vietor, a vy nevládzete ďalej letieť. Zosadnete na jedno jazero a od únavy zaspíte.

*Keď sa ráno prebudíte, jazero je zamrznuté a vaše nohy v ňom takisto. Chcete opäť vzlietnuť, ale nejde to. Skúšate to stále znova a znova, no **ľad vás nepustí.***

(Ako sa cítite teraz?)

A teraz si prečítame jeden príbeh o chlapcovi Yorikovi, ktorý mal takisto jeden sen.

Prvé čítanie (zvukový záznam rozprávky)

I. Tvorivá dramatika

a) Najväčší sen

1. Na papierik si žiaci napíšu svoj najväčší sen a papierik zložia (nepíšu si svoje meno). Potom ho vložia do pripraveného košíka.
2. Žiaci dostanú papierový odtlačok jednej šľapaje, na ktorý si ceruzou napíšu svoje meno (šľapaje je možné vytvoriť už počas pracovného vyučovania).
3. Odídu s dozorom z triedy a ich šľapaje sa po triede zatiaľ rozmiestnia, až povedú ku skrytému košíku, kde sú ukryté všetky ich sny.

Po jeho objavení si potom každý žiak jeden papierik vyberie a prečíta sen. Pri snoch nie je uvedené meno toho, kto ho zapísal. Na spodku košíka sa bude nachádzať kúsok látky, na ktorom bude zapísaný Yorikov odkaz aj s odtlačkom ruky.

Druhé čítanie (čítanie textu žiakmi)

DRUHÁ HODINA

b) Pantomíma

Žiaci sa rozdelia do skupín. Každá skupina dostane za úlohu pripraviť si krátku pantomímu na vyjadrenie nejakého pocitu, ktorý im zadá učiteľ (teplo, chlad, radosť, nešťastie, túžba ap.)

Po ukončení tejto aktivity učiteľ pochváli všetky skupiny a ocení to, čo sa mu najviac páčilo.

c) Brainstorming

Žiakom sa rozdajú papiere, na ktoré budú zapisovať svoje nápady.

- *Keby ste boli na Yorikovom mieste, čo by ste si vzali so sebou na cestu? (maximálne 3 veci) Prečo práve tie? (nápady si žiaci zapisujú na papier)*
- *Ako sa po Yorikovom odchode cítil jeho dedko? Prečo sa cítil práve takto? (nápady sa zapisujú na tabuľu – brainstorming)*

II. Slohová zložka

Navodenie atmosféry:

A teraz si predstavte, že vy ste Yorikom, ktorý odišiel od svojho deduška.

- *Čo by ste napísali vy svojmu dedkovi ako odkaz?*
- *Keďže ste Yorikom, tak napíšte, čo všetko sa po odlete s vami stalo. Ako váš príbeh pokračoval?*

III. Výtvarná zložka

Nakreslite vesmírnu loď, ktorá Yorika odniesla do vesmíru. Ako podľa vás vyzerala?

Záver hodiny

Učiteľ vyzdvihne najzaujímavejšie kresliarske výkony žiakov a ocení celoprojektovú aktivitu aj v učení menej úspešnejších žiakov.

PRÍLOHA C

Ján Milčák: *Zuzanka a pán Odilo*

(projekt integrovanej hodiny)

Ročník: 4.

Predmet: Čítanie a literárna výchova s integráciou jazykovej a slohovej zložky

Téma: Ján Milčák: *Zuzanka a pán Odilo*

Vzdelávací cieľ:

- Literárny: čitateľská skúsenosť žiakov so symbolicko-filozofickým umeleckým textom zameraná na zážitok z príjmu,
- Jazykový: upevnenie vedomostí o slovesách; zdôrazniť ich nezastupiteľný význam v bežnej reči i v rečovej kultúre žiakov 4. ročníka,
- Slohový: tvorivé písanie, vychádzajúce z vytvorenia krátkeho listu žiakmi imaginárnej priateľke z textu rozprávky (zamerané voľné písanie) a z domácej úlohy, vychádzajúcej zo zhukovania.

Výchovný cieľ: vyvodiť význam domova pre človeka spojený s pocitom spolupatričnosti, lásky a dôvery.

Komunikačný cieľ: rozvíjať zážitkové kompetencie a autentické cítenie žiakov prostredníctvom umeleckého textu, ako aj ich komunikačné zručnosti (aktívne počúvanie, čítanie s porozumením, tvorivé písanie, predvádzanie).

Metódy: riadený rozhovor, brainstorming, inscenovanie, rolová hra, výtvarné stvárnenie, metódy práce s textom, asociačné metódy, metóda evokácie, metóda zhukovania.

Pomôcky: kniha Jána Milčáka *Zuzanka a pán Odilo* + text rozprávky pre každého žiaka, názorniny a rekvizity – kladivko pre sudcu, napodobenina súdnych spisov, mobil; čisté papiere, CD prehrávač, zvukový záznam rozprávky, CD s relaxačnou hudbou.

Typ vyučovacej hodiny: integrované projektové vyučovanie.

PRVÁ HODINA

Štruktúra integrovaného projektu

Motivácia – motivačná aktivita si vyžaduje usporiadanie lavíc v triede do tvaru U; lavice takto zostanú počas celého projektového vyučovania.

Predstavovanie – deti sa usporiadajú do kruhu, pochyťajú sa za ruky. Dieťa sa predstaví, potom predstaví dieťa po svojej pravej ruke a povie, čo má tá osoba rada, napr.: „*Volám sa Martin a držím za ruku Lenku, ktorá rada vyrušuje.*“

Už ste deti niekedy telefonovali? Z pevnej linky alebo z mobilu? Z ktorého telefónu najradšej telefonujete? Mali ste niekedy nezbedné číslice, vďaka ktorým ste sa dotelefonovali niekam inam, než ste chceli? Práve takýmto spôsobom sa zoznámili dve deti, o ktorých si teraz prečítame.

Učiteľ deti uvedie do príbehu.

Zuzanka je doma sama – je chorá a samotu jej vyplní mobil (Zelený pavúčik). Cez mobil sa spozná aj s malým mužíčkom – pánom Odilom, ktorý býva v telefónnej búdke na sídlisku, ale na jej požiadanie sa premiestni do jej mobilu a nakoniec sa jej aj ukáže, keď z mobilu vyjde (žiakom sa na obrázku ukáže, ako pán Odilo vyzerá). Cez mobil sa spozná nielen s kúzelníkom Hokusom Pokusom, ale aj s chlapcom Jurajom.

Prvé čítanie (zvukový záznam rozprávky)

I. Tvorivá dramatika

a) Inscenovanie

Jeden žiak sa postaví **doprostred kruhu**, ktorý vytvárajú žiaci triedy, **druhý** žiak zas bude **postavený mimo kruhu**. **Deti vytvárajúce kruh sa budú pomaly pohybovať** a pritom sa budú pozerat' do zeme. Žiak uprostred ich bude vyzývať, aby s ním hovorili, budú ho však ignorovať (*Haló, počujete ma? Prosím, hovorte so mnou! Chcem Vám niečo povedať!*)

Po chvíli vezme do rúk mobilný telefón a naznačí vytukávanie čísla. Ozve sa mu žiak mimo kruhu a rozvinie sa improvizovaný rozhovor (*Ahoj, ako sa voláš? Čo robíš? Si doma sám? Koľko máš rokov?*).

b) Evokácia

Zelený pavúčik – žiakom sa vysvetlí, že takto Zuzanka volala svoj mobil.

Otázky:

Prečo Zuzka volala svoj mobil Zelený pavúčik? Aký názov by ste dali svojmu mobilu vy? Prečo práve takýto?

Druhé čítanie (čítanie textu žiakmi)

c) Brainstorming

Juraj aj Zuzka sú doma sami. Aké zamestnanie môžu mať Jurajovi rodičia a Zuzkina mama, keď nemajú na deti čas?

Výsledky sa zapisujú na tabuľu.

d) Filozofovanie

Čo je to priateľstvo? Môžeme priateľstvo vidieť? Ako vieme, že existuje? Na čo ho potrebujeme? Bude existovať priateľstvo, ak my stratíme všetkých kamarátov?

DRUHÁ HODINA

a) Ž – O – S (žalujem – obhajujem – súdim)

Trieda sa rozdelí na tri skupiny: žalobcovia, obhajcovia, sudcovia (predseda + porota). Trieda sa zmení na súdnu sieň, v ktorej sa bude súdiť *Jurajov čin, keď vytopil byt*.

Úloha žalobcov: vymyslieť argumenty, ktoré svedčia proti Jurajovi a za ktoré má byť aj potrestaný.

Úloha obhajcov: vymyslieť argumenty, ktoré Juraja oslobodzujú od trestu, pretože dokazujú, že za nič nemôže.

Úloha predsedu: zapisuje na tabuľu všetky argumenty (ZA a PROTI).

Úloha poroty: vypočuje si argumenty **za** a **proti** a potom sa v tichosti dohodne, aký rozsudok vynesie. Napíše ho na papierik a ten sa podá predsedovi. Ten rozsudok prečíta.

II. Slohová zložka

a) List

Zuzanka leží doma v posteli chorá a navyše je sama. Je vaša najlepšia kamarátka a vy ju chcete potešiť listom. Napíšte jej a potešte ju.

b) Zhlukovanie

Zuzanka bola doma sama a chorá. Keď ste chorí vy, vždy sa o vás niekto doma stará. Možno mamka, možno ocko. S čím sa vám v myšlienkach spája slovo domov?

Na tabuľu sa do stredu napíše centrálné slovo DOMOV – od neho sa evokujú ostatné slová v bublinách, ktoré s ním môžu súvisieť.

Na základe vzniknutej siete slov deti doma napíšu prácu na tému: *Potrebujem domov?*

III. Výtvarná zložka

Pokúste sa teraz nakresliť more, ktoré sa v príbehu o Zuzke spomína (neupresníme deťom, či máme na mysli to Zuzankino alebo to Jurajovo).

Záver hodiny

Učiteľ pochváli všetkých žiakov za aktivitu a jedinečné výkony (vyhodnotí hodinu – pozitívna motivácia pre ďalšie projektové hodiny a zároveň spätná väzba pre žiakov o zmysle ich práce).

PRÍLOHA D

Daniel Hevier: *Krajina Agord* (projekt integrovanej hodiny)

Ročník: 4.

Predmet: Čítanie a literárna výchova s integráciou jazykovej a slohovej zložky

Téma: Daniel Hevier: *Krajina Agord*

Vzdelávací cieľ:

- Literárny: čitateľská skúsenosť žiakov s textom, ktorý možno označiť za „didaktický“ (slúži ako umelecky spracovaná prevencia pred akoukoľvek závislosťou), orientácia žiakov najmä na zážitok z príjmu,
- Jazykový: nacvičovanie priamej reči + posilnenie poetickej zložky (poetizmov) v rečovej kultúre žiakov 4. ročníka,
- Slohový: tvorivé písanie, vychádzajúce z individuálneho dotvorenia príbehu žiakmi; ako by mohol dopadnúť v prípade navodeného dejového zvratu (zamerané voľné písanie).

Výchovný cieľ: vyvodit' význam domova pre človeka a nebezpečenstvo drogy a iných látok spôsobujúcich akúkoľvek závislosť.

Komunikačný cieľ: rozvíjať zážitkové kompetencie a autentické cítenie žiakov prostredníctvom umeleckého textu, ako aj ich komunikačné zručnosti (aktívne počúvanie, čítanie s porozumením, tvorivé písanie, predvádzanie).

Metódy: riadený rozhovor, riadená vizualizácia, brainstorming, výtvarné stvárnenie, metódy neverbálnej komunikácie (pantomíma), metódy práce s textom, asociačné metódy.

Pomôcky: kniha D. Heviera *Krajina Agord* + text rozprávky pre každého žiaka, ceduľa s nápisom NERUŠIŤ! SME V KRAJINE AGORD!, čisté papiere, CD prehrávač, zvukový záznam rozprávky, CD s hudbou.

Typ vyučovacej hodiny: integrované projektové vyučovanie.

PRVÁ HODINA

Štruktúra integrovaného projektu

Motivácia – motivačná aktivita si vyžaduje usporiadanie lavíc v triede do tvaru U; lavice takto zostanú počas celého projektového vyučovania.

Už ste sa niekedy nudili? Ako často do týždňa sa nudíte? Čím sa dá nuda podľa vás zabiť? Čo to nuda vlastne je? A teraz sa NUDU pokúsime opísať ako nejaké zviera v ZOO, ktoré sa pohybuje v kletke.

Otázky:

Ako vyzerá? Čím ju možno kŕmiť? Koľko rokov sa dožíva? Z akej krajiny pochádza? Akú má farbu? Má srst', šupiny či perie? Má pazúry? Je bylinožravec, mäsožravec či všežravec?...

Teraz si prečítame o tom, ako jedno dievčatko (Lucinka) riešilo svoju NUDU a čo to pre ňu znamenalo (na tabuľu sa vyvesí ceduľa NERUŠIŤ! SME V KRAJINE AGORD!)

Prvé čítanie (zvukový záznam rozprávky)

I. Tvorivá dramatika

a) Cesta

Vyberie sa sedem žiakov. **Jedno dievča bude predstavovať Lucinku Halucinku**, šesť žiakov bude predstavovať listy emócií (*zlosť, nenávisť, strach, bolesť, smútok, osamelosť*).

Ostatní žiaci budú výjav sledovať a hádať emócie. **Žiak** predstavujúci Lucinku **sa bude pomaly prechádzať triedou, šesť žiakov – listov – bude učupených na zemi** (sú akoby mŕtve). Keď sa ich Lucinka **dotkne, ožijú** a mimikou či gestami **vyjadria emóciu**, ktorú im učiteľ ešte predtým pošepká do ucha.

Ostatní žiaci hádajú, o akú emóciu ide. Ak ju niekto správne vysloví, žiak – list – sa opäť skrčí a zamrzne. Takto postupne ožije všetkých šesť žiakov. Celý výjav sprevádza hudba.

Druhé čítanie (čítanie textu žiakmi)

b) Inventúra citov

Na tabuľu sa napíše **Za – Proti**.

Pod tieto nadpisy sa budú vpisovať argumenty ZA a PROTI, ktorými by mohol motýľ Lucinku **presvedčiť** alebo na druhej strane **odradit'** od ovoňania kvetu Oldimámu.

c) Hádka

Žiaci v triede sa popárujú **do dvojíc**. Učiteľ ich potom rozdelí na dve skupiny – **prvá skupina** dvojíc si bude nacvičovať **slovný dialóg**, **druhá skupina** dvojíc zas **dialóg bez slov**. **Nacvičovanie dialógu môže trvať až do konca prvej hodiny. Druhá hodina sa bude potom začínať žiackymi výstupmi.**

Ide o **odmietnutie kvetu Oldimámu** Lucinkou, pričom **N.A.T.A.S** **nalieha**.

1. N.A.T.A.S s Lucinkou: *verbálny dialóg* (slovný)

2. N.A.T.A.S s Lucinkou: *neverbálny dialóg* (bez slov)

DRUHÁ HODINA

a) Odhalenie mien

Písmená jednotlivých mien budú napísané na jednotlivých papieroch, ktoré budú žiaci držať pred tabuľou. Zadá sa im príkaz, aby si prvý s posledným vymenili miesta, a tak to bude pokračovať až k uprostred stojacemu žiakovi. Takto sa poskladá skutočné meno (*Agord, Oldimám, N.A.T.A.S, Relíd, Letišukop, Abolz, Celfúz*).

b) Kabát experta

Učiteľ v role dieťaťa, sedí na stoličke pred tabuľou. Žiaci sú v role expertov Ministerstva zdravotníctva a poučujú dieťa (učiteľa), ako si môže ublížiť užívaním drogy – dôvody sa môžu zadať aj ako domáca úloha, pri ktorej môžu pomôcť aj rodičia.

II. Slohová zložka

Žiakom sa rozdadajú čisté kancelárske papiere, na ktoré si napíšu meno.

Napište, čo by sa stalo, keby Lucinka Halucinka podľahla NATASOVI a ovoňala Oldimám.

III. Výtvarná zložka

Žiaci kreslia na ten istý papier, na ktorý predtým písali príbeh (počas kreslenia učiteľ prečíta *list psychologičky Jany Štúrovej deťom*, ktorý sa nachádza na konci príbehu).

Ako si predstavujete kvet Oldimámu? Pokúste sa ho nakresliť.

Záver hodiny

Potom vyhodnotí hodinu a pochváli všetkých žiakov za aktivitu a jedinečné výkony – zároveň slovne vyhodnotí žiacke práce vrátane kresieb.

PRÍLOHA E

Dušan Taragel: *Rozprávka o Anči, ktorá sa neumývala a smrdela* (projekt integrovanej hodiny)

Ročník: 4.

Predmet: Čítanie a literárna výchova s integráciou jazykovej a slohovej zložky

Téma: Dušan Taragel: *Rozprávka o Anči, ktorá sa neumývala a smrdela*

Vzdelávací cieľ:

- Literárny: čitateľská skúsenosť žiakov so subverzívnym typom umeleckého textu zameraná na zážitok z príjmu,
- Jazykový: upevnenie vedomostí o slovnej zásobe (expresívna slovná zásoba); zdôrazniť ich nezastupiteľný význam v bežnej reči,
- Slohový: tvorivé písanie, vychádzajúce z vytvorenia krátkeho návodu na to, ako by sa dala nadobro prevychovať hlavná postava príbehu – Anča.

Výchovný cieľ: vyvodit' význam socializácie človeka v prostredí vlastného domova, spojený s pocitom spolupatričnosti, komunikácie a rešpektovania autority.

Komunikačný cieľ: rozvíjať zážitkové kompetencie a autentické cítenie žiakov prostredníctvom umeleckého textu, ako aj ich komunikačné zručnosti (aktívne počúvanie, čítanie s porozumením, tvorivé písanie, predvádzanie).

Metódy: riadený rozhovor, brainstorming, inscenovanie, pantomíma, alter ego, bábková hra, výtvarné stvárnenie, metódy práce s textom, asociačné metódy.

Pomôcky: kniha Dušana Taragela: *Rozprávky pre neposlušné deti a ich starostlivých rodičov* + text rozprávky pre každého žiaka, tri fľaštičky s rôznymi vôňami, rekvizity – bábky (maňušky): Anča, riaditeľ, otec a mama; obrus na lavicu, čisté papiere, CD prehrávač, zvukový záznam rozprávky, CD s relaxačnou hudbou.

Typ vyučovacej hodiny: integrované projektové vyučovanie.

PRVÁ HODINA

Štruktúra integrovaného projektu

Motivácia – motivačná aktivita si vyžaduje usporiadanie lavíc v triede do tvaru U; lavice takto zostanú počas celého projektového vyučovania.

Na stole má učiteľ tri fľaštičky s tromi vôňami. Všetky tri dá postupne ovoňať trom rôznym žiakom, ktorí majú vybrať tú najnepríjemnejšiu. Vo fľaštičkách bude vôňa **voňavky**, vôňa **telového vanilkového mlieka** a vôňa **šťavy z kyslej kapusty**.

A teraz si prečítame o jednom dievčati Anči, ktorá mala rada práve také vône, ktoré vám akosi nevoňali.

Prvé čítanie (zvukový záznam rozprávky)

I. Tvorivá dramatika

a) Alej

*Viete, čo je stromoradie? Ako vyzerá? Videli ste už nejaké stromoradie? Teraz sa aj my zahráme na takéto stromoradie, takúto alej a budeme hovoriacimi stromami. Zo žiakov sa v triede vytvoria dva rady, učiteľ sa do aktivity zapája spolu s deťmi. Jeden žiak v role sa ním pomaly prejde, pričom žiaci v jednom rade budú uvádzať **dôvody za špinu, neporiadok a smrad**, druhý rad zas bude uvádzať **dôvody proti špine, neporiadku a smradu**.*

b) Pantomíma

Žiaci sa rozdelia do **štyroch skupín**.

Dostanú úlohu pripraviť si krátke pantomimické vystúpenie **napodobňujúce rodičov v nejakej výchovnej situácii**, napr.: *nedochvilnosť, päťorka z matematiky, neumyté zuby, príkaz byť ticho ap.*

Ostatní žiaci hádajú, o akú situáciu ide.

Druhé čítanie (čítanie textu žiakmi)

DRUHÁ HODINA

c) Bábková hra

Inscenovanie výchovnej situácie z textu na základe **improvizácie s bábkami**, divadlo sa odohráva pred tabuľou, improvizovaným javiskom je lavica zakrytá plachtou – bábky je možné vyrobiť v rámci pracovného vyučovania.

Zo žiakov sa vytvoria 3 až 4 skupiny. V každej z nich budú štyria žiaci. Každý z nich dostane bábkú a bude predstavovať jednu postavu z príbehu (Anča, riaditeľ, otec, mama).

Skupiny sa vystriedajú a každá z nich sa pokúsi vlastnými slovami zahrať nejakú scénu (inšpirovanú príbehom o Anči).

d) Návšteva

Žiakom sa rozdájú čisté papiere, na ktoré si napíšu svoje meno.

Na návštevu do našej triedy sa chystá samotná Anča. Čo by ste sa jej opýtali, keby prišla do triedy? Čo vás najviac zaujíma?

Otázky si žiaci napíšu na papier.

Učiteľ sa postaví doprostred triedy, na ruku si navlečie bábkú (predstavujúcu Anču) a bude v role Anče improvizovane odpovedať na otázky žiakov, ktoré majú zapísané na papieri.

II. Slohová zložka

Už máte iste všetci skúsenosti s tým, ako sa má správne vychovávať. Napíšte teraz vy, ako by ste Anču prevychovali. Čo by ste použili na to, aby ste ju presvedčili?

Žiaci počas slohovej zložky pokračujú v písaní na papier z predchádzajúcej aktivity.

III. Výtvarná zložka

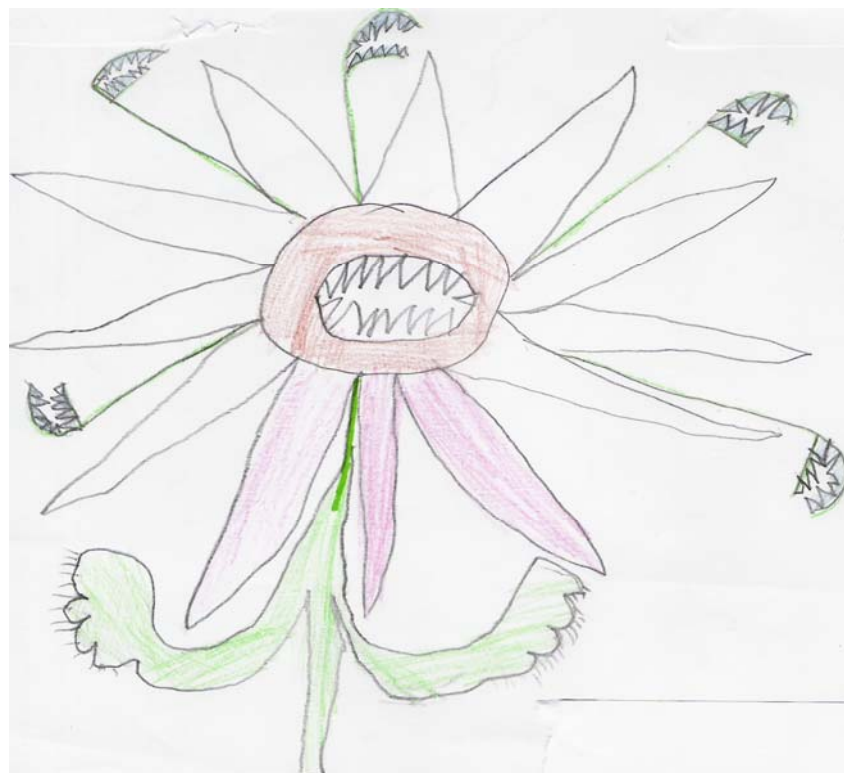
Pokúste sa nakresliť rodičov vo chvíli, keď vám niečo prikazujú alebo vás poučajú – ako sa tvária, ako stoja, čo ukazujú ap.

Kresba bude poslednou vecou na papieri. Žiaci si svoje výtvary podpíšu.

Záver hodiny

Učiteľ vyhodnotí žiacke kresby a vyzdvihne v pantomimickej hre najšikovnejšiu skupinu a v bábkovej hre najtvorivejších a najviac zanietých žiakov.

PRÍLOHA F 1 (Kvet Oldimám)

Chlapec (ZŠ B)

Chlapec (ZŠ C)

PRÍLOHA F 2 (Kvet Oldimám)

Chlapec (ZŠ B)

Dievča (ZŠ B)

PRÍLOHA G 1

Lubomír Feldek: *Roztrhaná rozprávka*

(cloze test)

Pozval som raz k nám do bytu množstvo detí z našej ulice a čítal som im svoju novú rozprávku. Bola to rozprávka o starom pánovi, ktorý všeličo rád zhadzoval deťom z okna, a keď už nemal nič na zhodenie, pomyslel si, že aj tak už onedlho umrie, a začal vytrhávať stránočky zo svojho občianskeho preukazu a zhadzoval ich deťom ako letáčky.

Čítal som, čítal, a keď som dočítal, zistil som, že detí niet. Ani tých z ulice, ani mojich vlastných. Hľadal som ich pod posteľou, za dverami i v skrini – detí nikde. Nakoniec som sa pozrel z okna na ulicu a čo vidím? Všetky deti sú tam. A len čo ma zbadali, začali kričať:

- Ujo, zhod'te nám niečo!

A boli medzi nimi i moje deti a kričali:

- Áno, tatičko, zhod'!

Zhodit' – ale čo? Neboli sme najbohatší, mali sme v byte len to, čo sme potrebovali. Pozrel som sa na svoju ženu Oľgu a videl som, že jej je do smiechu i do plaču odrazu, lebo – ako obyčajne – vedela už dopredu, čo spravím. A ja som to naozaj spravil. Roztrhal som rozprávku o starom pánovi na množstvo kúskov a tie som ako letáčky pozhadzoval z okna deťom.

Darmo by ste teraz tú rozprávku hľadali u nás pod posteľou, za dverami alebo v skrini. Niet jej. Ale keby ste sa vtedy pozerali so mnou z okna, videli by ste, že deti mali z tejto mojej rozprávky takú radosť, akú ešte z nijakej mojej rozprávky nemali.

A čo moja žena Oľga?

Tá pobrala, ako len rýchlo mohla, všetky ostatné rozprávky z môjho stola a skryla ich predom mnou na neznáme miesto, aby som nebudaj nepotrhal aj tie. Dala mi ich až dnes, keď som už odovzdával do tlače Modrú knihu rozprávok. Nemal som ja veru času poriadne tie ostatné rozprávky usporiadať, ba ani tol'ko času som nemal, aby som im vymyslel poriadny spoločný názov. A tak som im dal len taký – ledajaký. Rôzne rozprávky.

(cloze test)

Pozval som raz k nám do bytu množstvo detí z našej ulice a čítal som im svoju novú rozprávku. Bola to rozprávka o starom _____, ktorý všeličo rád zhadzoval _____ z okna, a keď už nemal _____ na zhodenie, pomyslel si, že aj tak už _____ umrie, a začal vytrhávať stránočky zo _____ občianskeho preukazu a zhadzoval ich _____ ako letáčky.

Čítal som, čítal, a _____ som dočítal, zistil som, _____ detí niet. Ani tých z _____, ani mojich vlastných. Hľadal _____ ich pod posteľou, za _____ i v skrini – detí nikde. Nakoniec som sa _____ z okna na ulicu a čo vidím? _____ deti sú tam. A len čo ma _____, začali kričať:

- Ujo, zhoďte _____ niečo!

A boli medzi nimi i _____ deti a kričali:

- Áno, tatičko, _____!

Zhodiť – ale čo? Neboli sme _____, mali sme v byte len _____, čo sme potrebovali. Pozrel som sa na _____ ženu Oľgu a videl som, že _____ je do smiechu i do plaču odrazu, _____ – ako obyčajne – vedela už dopredu, čo _____. A ja som to naozaj spravil. _____ som rozprávku o starom pánovi na _____ kúskov a tie som ako letáčky _____ z okna deťom.

Darmo by _____ teraz tú rozprávku hľadali u _____ pod posteľou, za dverami alebo v _____. Niet jej. Ale keby ste sa _____ pozerali so mnou z okna, videli by _____, že deti mali z tejto mojej _____ takú radosť, akú ešte z _____ mojej rozprávky nemali.

A čo _____ žena Oľga?

Tá pobrala, _____ len rýchlo mohla, všetky _____ rozprávky z môjho stola a skryla _____ predou mnou na neznáme miesto, _____ som nebodaj nepotrhal aj _____. Dala mi ich až dnes, _____ som už odovzdával do tlače Modrú knihu rozprávok. _____ som ja veru času poriadne _____ ostatné rozprávky usporiadať, ba _____ toľko času som nemal, _____ som im vymyslel poriadny spoločný _____. A tak som im dal len taký – ledajaký. Rôzne rozprávky.

PRÍLOHA H (vstupný test – škálovanie)

1.

- Namaľuj, aby vtáčik spieval! - povedala Jozefinka.

Maliar si pomyslel, že najťažšie je namaľovať trepot vtáčích krídel. Ale to nie je pravda. Oveľa ťažšie sa maľuje vtáči spev.

Vo vrecúšku našiel žltú, červenú, modrú, zelenú, bielu a hnedú farbu.

- Načo ti budú? - spýtal sa Cukrík.

- Skúsím namaľovať vtáči spev, - povedal maliar.

- Nevieš to? - spýtal sa Cukrík.

- Nemám dost' farieb, - klamal maliar.

- Chýba ti čierna, - ozvala sa Jozefinka.

- Čiernej je vo vtáčom speve najmenej, - povedal maliar.

Maľovanie mu trvalo dlho. Nevedel, ktorou farbou začať a koľko z ktorej namiešať.

Lampášik, Jozefinka a Cukrík trpezlivo čakali.

Maliar nechcel, aby spev bol iba veselý alebo iba smutný.

A nesmel zabudnúť ani na to, aby drozd mal zo spevu radosť.

Zvečerilo sa a slnko sa skotúľalo po oblohe tak nízko, že sa dotklo strechy na náprotivnom dome.

- Zaspieval! - zvolali Lampášik, Jozefinka a Cukrík odrazu.

Drozd spieval a jeho spev bolo počuť v celej ulici.

(Ján Milčák: Chlapec Lampášik)

2.

Dohodli sa raz vrabec Vavrinec a motýľ Otília, že usporiadajú súťaž, aby zistili, ktorý z nich je lepší strelec. Kúpili revolver, postavili na lúke terč.

Najprv strieľal vrabec Vavrinec a motýľ Otília sedel na terči a počítal zásahy.

Potom zase strieľal motýľ Otília a na terči sedel a zásahy počítal vrabec Vavrinec.

Lenže motýľ Otília – ako už motýle vôbec – nebol dobrý strelec. Mieril na terč, no keď stisol kohútik, guľka letela nad terč. A že na terči sedel vrabec Vavrinec, tak tá guľka letela rovno do vrabcovho Vavrincovho srdca.

- Uхни sa! - zvolal motýľ Otília, keď videl, čo sa robí.

A vrabec Vavrinec sa uhol.

Bol najvyšší čas! Guľka prefrngla okolo jeho srdca, nič nezasiahla a letela ďalej.

Postupne preletela oceán, potom Saharu, a ak ju medzičasom nechytli do sieťky nejaký profesor, ktorý si ju poplietol so vzácnym chrobákom, tak letí ešte i teraz, a poletí možno naveky.

Viem, že si poviete:

- Akože sa mohol vrabec Vavrinec uhnúť? Ved' guľka z revolvera letí strašne rýchlo!

Letí i neletí. Vy ste asi ešte nepočuli o tom, že keď stlačí kohútik revolvera motýľ, je to také jemné stlačenie, že i výstrel je tichý i guľka letí i guľka letí pomaly a dá sa jej uhýbať.

Ale ľudia nech to radšej neskúšajú.

(Ľubomír Feldek: O motýľovi Otýlii a vrabcovi Vavrincovi)

3.

Hyeny sa zaškerili, vycerili tesáky a vrhli sa na prišielcov. Prvého schmatli Zazua.

„Prečo si radšej nezačnete s niekým, kto je taký veľký ako vy?“ zvolal Simba.

Hyeny pustili Zazua a hnali sa za levícatami. Šenzi ohrozovala Nalu, no Simba sa na ňu zahnal a pazúrmí ju poškriabal na nose.

Hyeny zahnali levícatá do hrudného koša slonej kostry. Rozzúrený útočníci sa hrozivo zakrádali k Simbovi. Ostré vycerené zubiská sa im len tak blyšťali.

Vtom Šenzi zasiahla obrovská laba a spolu s ostatnými hyenami skončila na hromade kostí.

Mocný kráľ zvierat si s nimi ľahko poradil. Dobité a doráňané hyeny utiekli.

„Neopovážte sa ešte raz priblížiť k môjmu synovi!“ zahrnel za nimi Mufasov hlas.

„Zazu!“ rozkázal Mufasa. „Odved' Nalu domov. Musím dať môjmu synovi príučku!“

Simba podišiel skrúšene k otcovi. „Veľmi si ma sklamal, Simba,“ povedal Mufasa.

„Chcel som byť taký odvážny ako ty, ocko.“

Mufasa sa pousmial. „Som odvážny iba vtedy, keď musím. Bezhlavo sa vrhať do nebezpečenstva, to nie je odvaha, synak.“

Na oblohe nad ich hlavami začínali blikať hviezdíčky. Simba pozrel na otca a povedal: „Odteraz budeme vždy spolu, dobre?“

(Walt Disney: Leví kráľ)

4.

Hlad ju moril, zima triasla, už sa jej zdalo, že tam musí zahynúť. A tu zazrie pozďaleč svetlo. Ide za žiarou a príde až navrch hory. Tam horí veľká vatra, okolo vetry dvanásť kameňov a na tých kameňoch sedia dvanásť mužovia. Traja sú starí, bieloľúzi, traja mladší od nich, traja ešte mladší a traja najmladší. Sedia ticho, nemo, meravo hľadia do ohňa. Tí dvanásť mužovia, to boli dvanásť mesiačikovia. Veľký Sečeň sedel teraz hore na najvyššom kameni. Vlasy aj fúzy mal biele ako sneh a v ruke držal kyjak.

Preľakla sa Maruška, celá od ľaku zmeravela. No potom sa predsa len osmelila, pristúpila bližšie a prosí:

„Dobří ľudia, dajte sa mi zohriať, zima ma trasie.“

Veľký Sečeň prikývol hlavou a spýtal sa:

„Načože si prišla, dievka moja, čo tu hľadáš?“

„Idem na fialky,“ odpovedala Maruška.

„Nie je čas chodiť na fialky, veď je sneh,“ vraví Veľký Sečeň.

„Ej, veď ja viem. Ale sestra Holena a macocha mi prikázali doniesť z hory fialiek. Keď nedonesiem, zle bude so mnou. Pekne vás prosím, ujkovia moji, povedzte mi, kde by som ich nazbierala.“

Tu sa Veľký Sečeň zdvihol, popošiel k najmladšiemu mesiačikovi, dal mu do ruky kyjak a vraví:

„Bratku Brezeň, zasadni si hore na moje miesto!“

(Pavol Dobšínský: O dvanástich mesiačikoch)